

het Diaconaat in onmacht, en alzoo in discrediet, dan komt *de vrije philanthropie* en poogt het haar te verbeteren.

Edoch, nu zóó, dat God er buiten wordt gehouden; dat het de mensch is, die van zijn *eigen geld* geeft; die welbehagen in zijn eigen barmhartigheid heeft; aldus zichzelf verbeft; en onwilkeurig juist hierdoor de armen vernedert en van zich afhankelijk maakt

Al spoedig blijkt tengevolge hiervan, dat de particuliere philanthropie, die het aan de Diaconie verbeteren zou, eveneens tekort schiet. En dan komt eindelijk *de Staatszorg* uit den hoek schieten; en is zij het, die op eenmaal het dubbele voordeel biedt, van als er geen geld in kas is, *door dwang* geld in de kas te kunnen tooveren, en die tevens door haar administratie en politie *zekere orde* in den chaos van het pauperisme schept.

En zoo komt dan ten slotte de *Overheid* tegenover de *Kerk* te staan.

De Overheid als de rijke en machtige, tegenover de Kerk als de arme en machteloze.

Van de Kerk wordt niets meer, van de Overheid alles ingewacht.

En het is zoo, bij den eersten schijn wordt nu de nood ook beter gelenigd, en zoo juicht wie niet op de dieper liggende beginselen let.

Maar wie dat wèl doet, roemt *niet*, maar blijft roepen, dat toch *liefde* hooger dan *dwang* staat; dat tóch de zedelijke verheffing eerst komt, als wie geeft en ontvangt saâm voor God buigen; en dat tóch de uitkomst toonen zal, hoe van tweeën één moet gebeuren: Of dat het van *dwang* weer op *liefde*, op *liefde* om *Gods* wil, en dus op de *Kerk* terugga; óf wel dat de *dwang* het veld zal behouden, maar om den Staat in de Maatschappij, en in het eind die Maatschappij met de Overheid in het Communisme te doen ondergaan.

II.

Al erkennen we dus volmondig, dat het Diaconaat in zijn tegenwoordigen vorm, te midden van den ontredderden toestand onzer hedendaagsche maatschappij, volstrekt onmachtig is om den stroom van ellende die over de natie vloeit, met hoop op goed gevolg te keeren, niettemin houden we streng en onverbiddelijk